

زنجیره پوره رده و بانگمواز

(۳۴)

نه بلا و کراوه کانی مائپه ری ئیمان وهن

www.iman1.com

زانستی باش خویندنه وهی قورئان

نوسینی

م. دلیر خالد حسن

۱۴۳۰ کوچی

چاپی دووم

زانستی
باش خویندنه وهی قورئان

مافی چاپکردن و له به رگرتنه وهی پاریزراوه بو
کتیبخانه ی سیما

چاپی دووهم
۱۴۳۰ ک - ۲۰۰۹ ز
زنجیره ی پهروه رده و بانگه واز
(۳۴)
ژماره ی سپاردن
(۸۷۹)

کتیبخانه ی سیما
(۰۷۷۰۱۲۳۶۰۸۹)

بنکه ی بلاوکرده وه:

کتیبخانه ی زانست
که لار

کتیبخانه ی سیما
چه مچه مال

کتیبخانه ی سوننه
سلیمانی

پیشہ کی چاپی یہ کہم

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله حقَّ حمدِه والصلاة والسلام على مَنْ لانيَّ مِنْ بَعْدِه وَمَنْ دَعَا بِدَعْوَتِه
وسار على فمجه وعض على سُنَّتِه وَسُنَّةِ الخلفاء الراشدين مِنْ خَلْفِه
وَبَعْدُ .....

سوپاس و ستایشی بی پایان بۆ ئەو خواپیهی دواى ئەوہی باوکە گەورەمان
(آدم) ی (الصلوة) دابەزاند بۆ سەر زەوی، کە ئەم سەر زەوییهی بی پەيام و
بەرنامەى خۆى نەکردوو، بە لکو بە بەردەوامى خواى پەرورەدگار پەرتوکى
خۆى یەک لە دواى یەک ناردۆتە خوارەو، لە رینگەى پیغەمبەرانەو (عليهم
الصلاة والسلام) ئیمەى پى ئاشنا کردوو. یەکیک لە پەرتوکانەو کۆتا
پەرتووک بۆ سەر یەکیک لە پیغەمبەران کە کۆتا پیغەمبەرە قورئانى پیرۆزە بۆ
سەر (محمد) (عليه الصلاة والسلام)، ئەو قورئانەى کە خواى گەورە
ناردوو یەتى وەک پى نیشاندەریک بۆ هەموو خەلکانى سەر زەوى وەک
دەفەر موویت: ﴿ شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى

لِّلنَّاسِ ..... ﴾ (البقرة: ۱۸۵).

وہ ئەو قورئانەى ئەگەر خواى گەورە دایبەزاندایە بۆ سەر چیاکان لەت لەت
دەبوون لە ترسى خواى گەورەدا وەک دەفەر موویت: ﴿ لَوْ أَنْزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ عَلَى
جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خَشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ ..... ﴾ (الحشر: ۲۱)، وە خواى
گەورە قورئانى بۆ سەرمان داگرتوو بۆ ئەوہى بیخوینینەو وە کردەوہى

پییکهین، وه چۆن بیخوینینه وه؟ به و شیوه یه ی خوی گه وره فرمانی پی کردووه که ده فهرموویت: ﴿وَرَبِّ الْقُرْآنِ تَرْتِيلاً.....﴾ (المزمل: ٤)، واته کاتیک قورئانت خوینده وه پیته کانی پرون بکه ره وه و به له سه رخویی بیخوینه وه، ئەمه ش ناکریت ئەگەر به ته جویده وه نه خوینریته وه، بۆیه به پشتیوانی خوی گه وره هه ستام به نووسینی ئەم په رتووکه بچووکه له م بواره دا. ئەگەر چی له سه ر ئەم بابه ته زۆر نوسراوو دانراو هه یه، به لام ئەوه ی سه رنجی راکیشام بۆ ئەم کاره ئەوه یه چهند شتیکم لیره دا هیناوه که له په رتووکه کانی تر دا یان نایینی یان به که می هیناوییه تی به تاییه تی له کۆتایی ئەم په رتووکه چهند تیبینییه کی گرنگو چهند هه له یه کی دووباره کراوه ی قورئان خوینانم خستۆته پوو که به ویستی خوا سوود و قازانجیکی زۆری ده بیته گەر به ووردی تیبینی بکریت. له کۆتاییدا سوپاس بۆ ئەو خوییه ی که شتی چاک به نازو نیعمه تی ئەو دهستی پی ده کریت و هه ر به نازو نیعمه تی ئەو کۆتایی پی دیت، وه هه ر خوینهریکی به ریز هه ر سه ره نجیک و تیبینییه کی هه بوو با ئاگادارم بکاته وه، به لکو ئەگەر ده رفه ت بوو له چاپی تر دا سه ره نج و په رخنه که ی په چاو بکریت و خوی گه وره پاداشتی بداته وه.

سبحانک اللهمَّ وبحمدک أشهد أن لا إله إلا أنت استغفرک وأتوب الیک.

دلیر خالد حسن

٢٥ / ذوالحجّه / ١٤٢٩

ژ.م (٠٧٧٠٢٢٣٧١٦١)

پیشہ کی چاپی دووہم

سوپاس و ستایشی بی پایان بۆ خوی گه وره و میهره بان، دروود و سلاوو به زهی بۆ سهر گیانی پیشه و امان موحه مه دﷺ .

له پاشاندا... به چاکه و گه وره یی خوی گه وره چاپی یه که م ته و او بوو له کتیبی (زانستی باش خویندنه وهی قورئان) له ماوه ی پیشوودا، له بهر ئه مه هه لسام به چاپ کردنه وهی بۆ جاری دووهم پاش ده ستکاری کردنیکی بچوک تیدا، وه زیاد کردن و که م کردنیکی که م له بابته کانی داو، به کاره ئیان و سوود وه رگرتن له چه ند سه رچاوه یه کی به هیژو متمانه پی کراو له م بو اره دا، جا داوا کارم بیته مایه ی ره زامه ندی خوی په روه ردگارو سوود وه رگرتن و چاو رۆشنی زیاتری خوینه رانی قورئانی پیروژ له قورئان خویندنیانداو خویاراستن له هه له کردن تیدا.

دلیر خالد حسن

۲۵ / رمضان / ۱۴۳۰

علم التجويد

زانستی باش خویندنه وهی قورئان

پرسیار: وشه ی ((التجويد)) چی یه له زمانه وانیی و زاراوه دا ؟
وهلام:

له زمانه وانیدا: بریتی یه له هیئانی شتیك به چاکی .

له زاراوه دا: زانستیكه پیی دهناسریتته وه پیدانی هه موو پیتیك ئه وهی ماف و شیاویتی له سیفیه و دریژکردنه وه و، به سووک و قورس خویندنه وهی هه ندیک له پیته کان و جگه له مانه .

پرسیار: مه به ست چی یه له ((علم التجويد)) ؟

وهلام: مه به ست له زانستی باش خویندنه وه ریك دهرکردنی وشه کانی قورئانی پیروژ هه ر چوون وه رگیراوه له پیغه مبه ری هه ره زمان پاراوه وه (ﷺ)، وه وتراوه مه به ست پیی پاراستنی زمانه له هه له کردن له په رتووکی خوای گه وره دا (قورئانی پیروژ).

پرسیار: حوکمی شه رعیی خوای گه وره چییه له باره ی (علم التجويد) دا ؟
وهلام: له شه رعدا فی ربوونی زانسته که (فه رزی کیفاییه) واته هه ندیک له مسولمانان پیی هه لسن له سه ر مسولمانانی تر ده که ویت، به لام کارپی کردنی له کاتی خویندنه وهی قورئاندا (فه رزی عینه) واته پیویسته له سه ر هه موو مسولمانیک پیاو بیئت یا خود ئافره ت کاتیک ویستی قورئان بخوینیت به (تجويد) هوه بیخوینیت جا له کاتی پیش نویژی (إمامة) دابوو یا خود بوخوی

ده‌خویند^(۱) به‌لگه‌ش بۆ ئەمه ووتە‌ی خوای گه‌وره‌یه که ده‌فه‌رموئیت:

﴿وَرَلَّ الْقُرْآنَ تَرْتِيلاً﴾ (المزمل: ۴).

واته کاتیک قورئان خوینده‌وه پیتەکانی پوون بکه‌ره‌وه و به له سه‌ر خۆی بیخوینه‌وه، وه‌ئەمه‌ش نا‌کریت ئە‌گه‌ر به ته‌جویده‌وه نه‌خوینریت‌ه‌وه^(۲) وه

له‌به‌ر ئە‌وه‌ی عبدالله کوری مسعود (ره‌زای خوای لیبیت) قورئانی به‌ پیاویک

ده‌خوینده‌وه، پیاوه‌که ئە‌م ئایه‌ته‌ی خوینده‌وه ﴿إِنَّمَا الصَّدَقَتُ لِلْفُقَرَاءِ﴾

(التوبة: ۶۰) به‌بی درێژ‌کردنه‌وه‌ی وشه‌ی ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾، عبدالله کوری

مسعود رضی‌الله‌عنہ فه‌رمووی: پیغه‌مبه‌ری خوا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم ئاوه‌ها پیمانی نه‌خوینده‌وه،

پیاوه‌که‌ش وتی ئە‌ی چۆن پیتانی ده‌خوینده‌وه ئە‌ی باوکی عبد الرحمن؟

ئە‌ویش هه‌مان ئایه‌تی خوینده‌وه‌و وشه‌ی ﴿لِلْفُقَرَاءِ﴾‌ی درێژ‌کرده‌وه^(۳) (۴).

(۱) هداية المتسفید في أحكام التجويد للشيخ محمد المحمود أبي ريمة ص: (۵) (بئەدەستکارییەتە).

(۲) مختصر تفسیر الطبری (بئەدەستکارییەتە).

(۳) رواه سعيد بن منصور في سننه وصححه الألبانی.

(۴) من آداب الإسلام لإصلاح الفرد والمجتمع لفضيلة الشيخ محمد بن جميل زينون (ص: ۵-۶).

بابه تی یه که م

په ناگرتن و ناو خوا هیئان (الاستعاذة والبسملة)

پرسیار: حوکمی په ناگرتن چییه و شیوازه که ی چۆنه و حالته کانی چین؟
وهلام: حوکمه که ی سوننته^(۱)، وه و تراوه پیویسته (واجب) له بهر وته ی خوی

که و ره که ده فه رموویت: ﴿فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

النحل: ۹۸، واته: (ئه گهر ویستت قورئان بخوینیت ئه واپه نا بگره به

خوا له شهیتانی دور خراوه له به زهیی خوا).

شیوازه که ی: بریتیه له (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم).

حالتنه کانی ئه مانه ن:

* به نهینی ده یلیت ئه گهر ته نها بو خوی قورئان بخوینیت.

* به نهینی ده یلیت له نویژدا (نویژه که نهینی بیت یان ئاشکرا) له کاتی
پیش نویژدا.

* به ئاشکرا ده یلیت ئه گهر قورئانی خویند به ئاماده بوونی یه کیک یا خود
زیتر گوی بگریت.

* ئه گهر قورئان خویندنه که به کومه ل بوو یه که له دوا یه که ئه وه یه که م
که س به ئاشکرا ده یلیت و ئه وانی تر به نهینی.

* ئه گهر قورئان خویندنه که ی بپی به هو ی کۆکه یان پژمین

(۱) ئه وه ی رووکته شی ئایه تکه ده یخوازی و نئی ئه ناظرین (الاستعاذة) ئیویسته، واته ده بییت
بووتریت له کاتی قورئان خویندندا.

یا خود قسه یه که په یوه ندی به قورئان خویندنه که وه هه بییت وه که راقه کردن
 ئه وه دووباره ی ناکاته وه، به لام ئه گهر په یوه ندی به دهره وهی قورئان
 خویندنه که وه هه بوو وه که خواردن و قسه کردن ئه وه دووباره ی ده کاته وه.

پرسیار: شیوازی ناوخوا هینان و حوکه که ی چییه؟

وه لام: شیوازه که ی بریتیه له (بسم الله الرحمن الرحيم).

به لام حوکه که ی ئه مه یه:

- ده بییت بیلئیت له سه ره تای هه موو سوره تیک جگه له
- به لامسئوگه تی (التوبة) پیکردن به قورئان خویندن له جگه له سه ره تای
 سوره ته وه بوو واته له ناوه راسته وه بوو، ئه وا په ناگرتن پیویسته
 به لام (بسم الله الرحمن الرحيم) پیویست نییه به لکو دروسته.
- ئه گهر قورئان خوین له قورئان خویندنه که یدا چووه سه ره سوره تیکی
 تر، جا سوره تی یه که می ته واو کرد بوو یان نا ئه وا ته نها (بسم الله الرحمن
 الرحيم) ی به سه.

(۲) له بهر ئه وه ی پیغه مبه ری خواﷺ فه رمانی نه کردووه بنوسریت، ئه می ش له بهر ئه وه ی جبریل ﷺ
 پیی دانه به زیوه، وه نوسینی قورئانیش وه ستاوه له سه ره بوونی به لگه. وه وتراوه نه نوسراوه
 له بهر ئه وه ی (بسم الله الرحمن الرحيم) په نا دان و دل ئارامیه وه سوره تی (براءة) واته
 سوره تی (التوبة) په نادان و دل ئارامی تیدا نییه بو ئه وه که سانه ی که هاوبه ش بو خوی گه وره
 بریار دده دن به لکو شکاندنی په یمانه کانیا نی تیدا یه، وه هیچی تیدا نییه (استعاذة) بلیت له
 کاتی خویندنه وه ی سوره تی (براءة) دا.

پرسیار: ئەگەر قورئان خوین (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) و (بسم الله الرحمن الرحيم) و سوره تیکى به دواى يه کدا هینا، چه ند پرووى هه يه له ده برپیندا؟

وهلام: لیژده دا چوار پرووى هه يه ئەویش:

۱. بچراندنى هه مووى واته وهستان له سهەر (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) پاشان وهستان له سهەر (بسم الله الرحمن الرحيم) ئنجا سوره ته که ده ست پى ده که يت .

۲. وهستان له سهەر (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) و گه ياندنى (بسم الله الرحمن الرحيم) به سوره ته که .

۳. گه ياندنى (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) به (بسم الله الرحمن الرحيم) و وهستان له سهەر (بسم الله الرحمن الرحيم) ئنجا سوره ته که ده ست پى ده که يت .

۴. گه ياندنى هه رسیکی به يه ک واته (أعوذُ بالله من الشيطان الرجيم) و (بسم الله الرحمن الرحيم) و سوره ته که به يه که وه دینیت به بى وهستان له نى وانياندا .

پرسیار: ئەگەر قورئان خوین (بسم الله الرحمن الرحيم) ی له نى وان دوو سوره تدا هینا، ئەوا چه ند پرووى هه يه ؟

وهلام: لیژده دا چوار پرووى هه يه ئەویش:

۱. بچراندنی هه‌مووی واته سورته‌که‌ت ته‌واو کرد ده‌وه‌ستیت پاشان (بسم الله الرحمن الرحيم) ده‌که‌یت و ده‌وه‌ستیت پاشان سورته‌که‌ی تر ده‌خوینیت.
۲. سورته‌که‌ت ته‌واو کرد ده‌وه‌ستیت پاشان (بسم الله الرحمن الرحيم) که ده‌گه‌یه‌نیت به سه‌ره‌تای سورته‌ی دووهم.
۳. گه‌یاندنی هه‌رسیکیان به‌یه‌ک به بیّ وه‌ستان له نیوانیاندا.
۴. به‌لام ئەم پروه‌یان دروست نییه، ئەویش گه‌یاندنی کۆتایی سورته‌ی یه‌که‌م به (بسم الله الرحمن الرحيم) که و بوه‌ستیت له‌سه‌ری، پاشان سورته‌ی دووهم ده‌ست پیّ بکه‌یت، ئەمیش له‌به‌ر ئەوه دروست نییه، که خه‌لکی وا تێده‌گه‌ن که (بسم الله الرحمن الرحيم) که به‌شی‌که له کۆتایی سورته‌ی یه‌که‌م، وه له‌به‌ر ئەوه‌ی (بسم الله الرحمن الرحيم) بۆ سه‌ره‌تای سورته‌که‌ن دانراوه نه‌ک بۆ کۆتایی سورته‌که‌ن^(۳).

(۳) بروانة کئیبی (فن التجوید) (ص: ۱۷-۱۹) و (التسهیل فی تجوید التزیل) (ص: ۱۹-۲۰).

یاساکانی (نونى ساکین و ته‌نوین)

(نْ ، نٌ ، نَ ، ن)

❖ واته کاتیک (نْ ، نٌ ، نَ ، ن) له دوایانه‌وه بیټ یاخود بگه‌ن به (۲۸) پیته‌که‌ی زمانی عره‌بی .

❖ مه‌به‌ست له نونى ساکین ئه‌و نونه‌یه‌که (سکون) له‌سه‌ری بیټ یاخود (فتحة و ضمة و کسرة) ی پیوه‌نه‌بیټ وه‌ک :

(مَنْ ، عَنْ ، لَنْ ، اِنْ ، اَنْ)

❖ مه‌به‌ست له ته‌نوینى (فتحة و ضمة و کسرة) دوو (فتحة و ضمة و کسرة) یه‌که‌ خویمان له‌خویندا ده‌بن به نونى ساکین وه‌ک :

(جَنَّاتٌ) ده‌بیټ به (جَنَّاتِنُ) .

(جَنَّاتٍ) ده‌بیټ به (جَنَّاتِنِ) .

(عُرْبًا) ده‌بیټ به (عُرْبِنِ) .

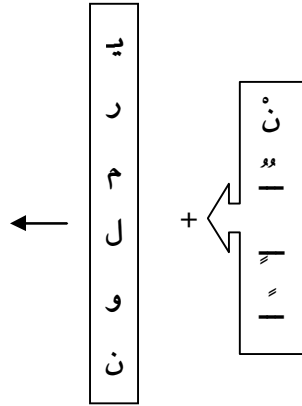
یاسای یه کهم

تیّه لکیشان

((الإدغام))

واته تیّه لکیشانى کۆتایی ووشه یه که به سه ره تایی ووشه یه که له دوایه وه دیت، ئەمەش کاتیک دەبیّت ئەگەر له دوای (ن، م، ل، و) هوه پیتەکانی (ی، ر، م، ل، و، ن) هاتن که کۆبوونه ته وه له ووشه ی (یرملون) دا. به م شیوه یه:

که ووشه (یرملون) یان پیک هیناوه.

لەم کاتەدا نونە ساکینە که لا دەبەین یاخود یه کیک له (فتحة، ضمة، کسرة) کان لادەبەین و (شدة) (ّ) بۆ سه ر پیتەکانی (یرملون) دادەنێین و (شدة) که جوان دەر دەر دەبێین.

نەمونه:

- (مِنْ نَارٍ) ده‌بیئت به (مَنَارٌ) . (مِنْ وَآلٍ) ده‌بیئت به (مَوَالٍ) .
 (غَفُورٌ رَحِيمٌ) ده‌بیئت به (غَفُورٌ رَحِيمٌ) . (مِنْ لَدُنْ) ده‌بیئت به (مِلْدُنٌ) .
 (نَذِيرًا لِلْبَشَرِ) ده‌بیئت به (نَذِيرٌ لِلْبَشَرِ) . (مِنْ مَسَدٍ) ده‌بیئت به (مِمَّسَدٍ) .
 (مِنْ وَرَائِهِمْ) ده‌بیئت به (مَوْرَاءِهِمْ) .
 (لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ) ده‌بیئت به (لِقَوْمِيٍّ مُنُونٍ) .
 (هُدًى وَرَحْمَةً) ده‌بیئت به (هُدًى وَرَحْمَةً) .
 (ظِلَالٌ وَعُيُونٌ) ده‌بیئت به (ظِلَالٌ وَعُيُونٌ) .
 (حِطَّةٌ نَغْفِرُ) ده‌بیئت به (حِطَّةٌ نَغْفِرُ) .

دوو تییینی:

۱- ئەگەر (ن ، ُ ، ُ ، ُ) گە‌یشتن بە‌پیتە‌کانی (ینمو) پیی دە‌وتریئت (الادغام بَعْنَةٌ) واتە‌ مینگە‌دار بە‌لام ئە‌گەر گە‌یشت بە‌ هە‌ردوو پیتی (ل ، ر) پیی دە‌وتریئت (الادغام بِلَا غُنَّةٌ) واتە‌ بی‌ مینگە‌، وە‌ بە‌ یە‌کە‌میان دە‌وتریئت تێهە‌ لکێشانى ناتە‌واو لە‌بەر ئە‌وە‌ی سیفە‌تى (ن ، ُ ، ُ ، ُ) کە‌ مینگە‌یە‌ دە‌مییێتە‌ وە‌ بە‌ تە‌واوی لە‌ناو ناچییت، بە‌لام بە‌ دوو‌ە‌میان دە‌وتریئت تێهە‌ لکێشانى تە‌واو لە‌بەر ئە‌وە‌ی سیفە‌تى (ن ، ُ ، ُ ، ُ) کە‌ مینگە‌یە‌ بە‌ هیچ شی‌وە‌یە‌ک نامییێتە‌ وە‌ .

۲- (ادغام) لە‌یه‌ک وشە‌دا رپوونادات بە‌ لکو وە‌ک خوێ دە‌خوینرێتە‌ وە‌، وە‌ک: (قِنْوَانٌ ، صِنْوَانٌ ، دُنْيَا ، بُنْيَانٌ) .

هە‌ر وە‌ها لە‌م دوو جیگە‌یە‌دا رپوونادات

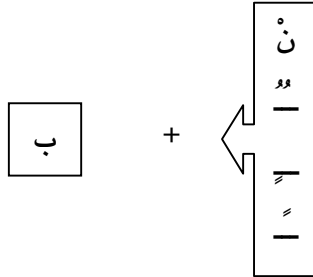
(یَسٌ ، وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ ، نَّ وَالْقَلَمِ) .

ياسای دووهم

هه لگیرانه وه

((الإقلاب))

واته هه لگیرانه وهی (نْ) یاخود یه کیک له (فتحة، ضمة، کسرة) کانى ته نوینی (ـُ ، ـِ ، ـٌ) بۆ میمیکی ساکینی مینگه دار کاتیک بگهن به پیتی (ب)، به لام (باء) هکه وهک خوی ده مینیته وه:

نموونه:

(مَنْ بَعْدَ)	ده بیټ به	(مَنْ بَعْدَ)
(الْأَنْبِيَاءَ)	ده بیټ به	(الْأَنْبِيَاءَ)
(سَمِعَ بَصِيرًا)	ده بیټ به	(سَمِعَ بَصِيرًا)
(شَاءَ بَصِيرًا)	ده بیټ به	(شَاءَ بَصِيرًا)
(لِيَأْتِيَهُمُ الْبَصِيرَاتُ)	ده بیټ به	(لِيَأْتِيَهُمُ الْبَصِيرَاتُ)

تییینی:

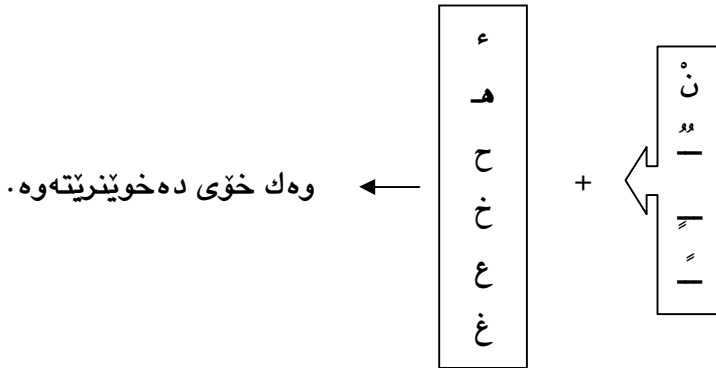
میمی مینگه دار ئه وهیه لچ و لیوت باش له یهک نه ده دیت به لکو بۆشاییهک له نیوانیاندا بمینیت له کاتی دهر برینیدا .

یاسای سییهم

ناشکراکردن

((الإظهار الحلقى))

واته خویندنه ووهو دهرخستنی (نْ ، نٌ ، نٍ ، نَ) وهك خۆیان كاتیک بگهن بهو پیتانهی كه شوینی دهرچوونیان قورگه كه بریتین له (ء ، هـ ، ح ، خ ، ع ، غ) به م شیوهیه:

نموونه:

جُرْفٌ هَارٍ	مَنْ عِلْمٍ
يَنْعَقُ	مَنْ ءَامِنٌ
يَنْحِتُونَ	مَنْ خَيْرٍ
يَنْهَوْنَ	عَلِيمٌ حَكِيمٌ
يَنَّاوْنَ	سَمِيعٌ عَلِيمٌ
فَسَيَنْغَضُونَ.	مَنْ غَلٍ

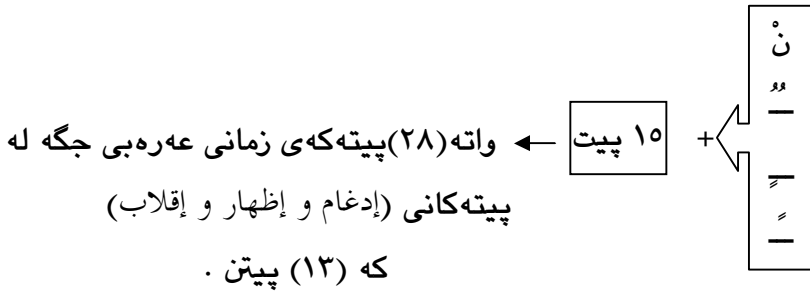

یاسای چوارهم

شاردنه‌وه

((الإخفاء))

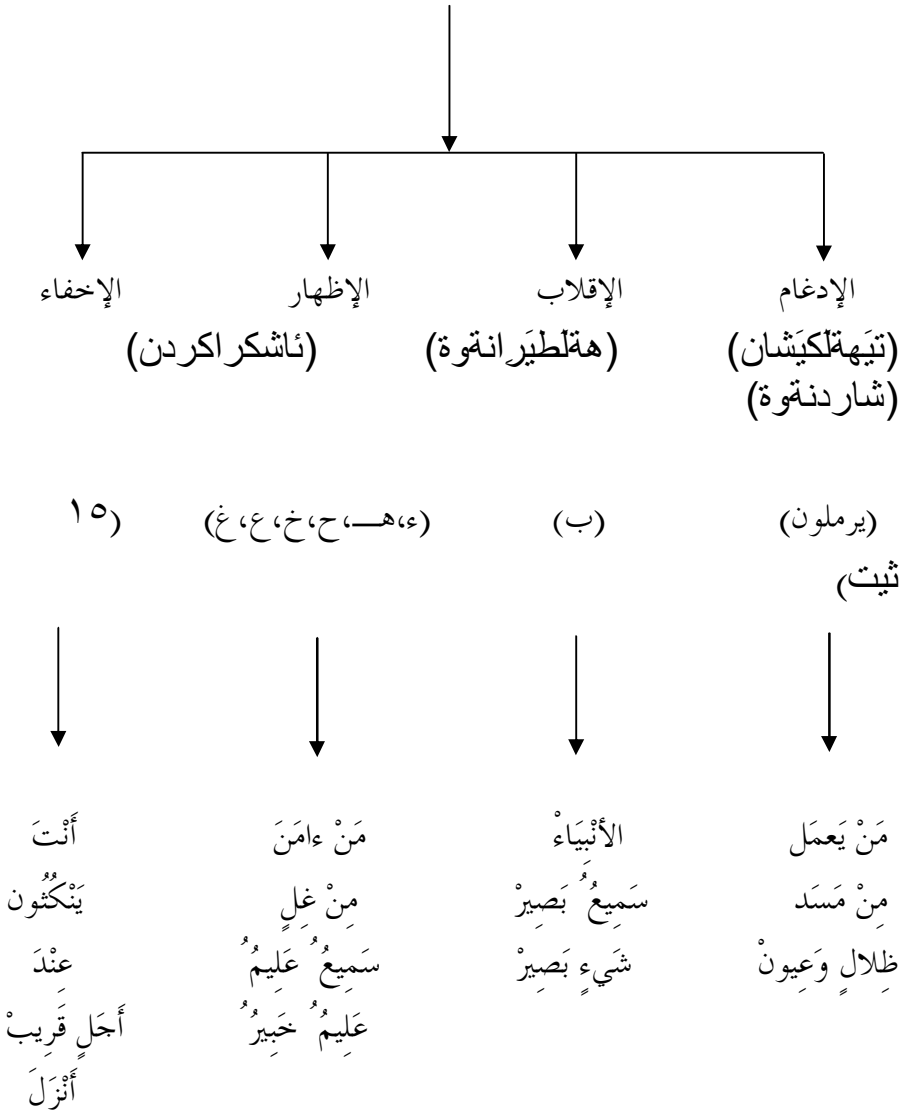
واته شاردنه‌وهی (نْ ، نُ ، نُ ، نُ ، َّ ، َّ ، َّ) کاتیڤ بگه‌ن به (۱۵) پیت واته جگه له پیته‌کانی (إدغام و إظهار و إقلاب) که بریتین له (۱۳) پیت له‌م حاله‌ته‌دا مینگه ده‌ده‌ینه (نْ ، نُ ، نُ ، نُ ، َّ ، َّ ، َّ) واته ئەم یاسایه نه‌ئه‌وه‌تا (نْ ، نُ ، نُ ، َّ ، َّ ، َّ) ده‌رنه‌برین وه‌کو (إدغام) نه‌ئه‌وه‌تا ئاشکرای که‌ین وه‌کو (إظهار) واته له نیوان هه‌ردووکیان دایه به‌م شیوه‌یه:

نمونه:

جَنَاتٍ تَجْرِي	صَفًّا صَفًّا	مِنْكُمْ
مِنْ فَضْلِهِ	جَنَاتٍ تَجْرِي	مُنْذِرٌ
شَيْءٍ فَرُدُّوهُ	يَنْكُثُونَ	مُنْتَهُونَ
فَأَنْظِرْنِي	أَنْزَلَ	عِنْدَ
أَنْتُمْ	أَجَلٍ قَرِيبٍ	مُصِيبَةٍ قَالِ

یاساکانی (نْ، نُّ، نَ، نِ)

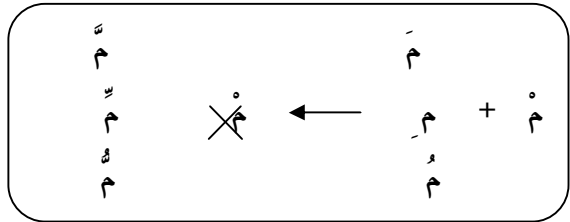
بابه تی دووهم

یاساکانی (م)

یاسای یه که م:

(الإدغام الشفوي) یان (إدغام التماثلین):

واته تیّه لکیشانی ووشه یه ک که کۆتاییه که ی میمی ساکین بیّت (م) له گه ل ووشه یه ک له دوایه وه بیّت و سه ره تا که ی میمیکی (متحرك) بزواو بیّت (م) ، م ، (م) ، له م کاته دا میمه ساکینه که لاده به یین و (شَدَّة) (ّ) له سه ر میمه (متحرك) ه که داده نیین و دوو چرکه ده یگرین به م شیوه یه:

نموونه:

هُنَّهَا	ده بیّت به	هُمَّ مِنْهَا
مَنْكُمْ يَرِيدُ	ده بیّت به	مَنْكُمْ مَنْ يَرِيدُ
لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ	ده بیّت به	لَهُمْ مَا يَشَاؤُنَ
مَنْكُمْ مَرَضَى	ده بیّت به	مَنْكُمْ مَرَضَى

یاسای دووهم :

(الإخفاء الشفوي) شاردنه‌وی ((لیو)) :

واته شاردنه‌وی (م) میمی ساکین کاتیک بگات به پیتی (ب)، به شیوازیک
 مینگه‌ی بدریتی و لچ ولیو به‌ته‌واوی لیک نه‌دریت به‌لکو بوشاییه
 له‌نیوانیاندا بمینیت، به‌لام (با) ه‌که وه‌ک خوی ده‌خوینریته‌وه به‌م شیوه‌یه :

م + ب = شاردنه‌وی (میم) به‌ مینگه‌وه

نمونه :

وَهُمْ بِالْآخِرَةِ	إِنَّ رَبَّهُم بِهِمْ
جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ	ذَلِكَ بِأَنَّهُ
تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ	يَوْمَهُمْ بَارِزُونَ
جَاءَهُمْ بِهِ.	

یاسای سییه م:

(الإظهار الشفوي): ئاشکرا کردنی (لیو) :واته ده رخستنی (م) میمی ساکن
 وه کو خوی کاتیک له دوایه وه (۲۸) پیته که ی زمانی عه ره بی بیت جگه له
 (ب، م)، به م شیوه یه:

م + ۲۸ پیت - (ب، م) = میمه که وه ک خوی ده خوینریته وه.

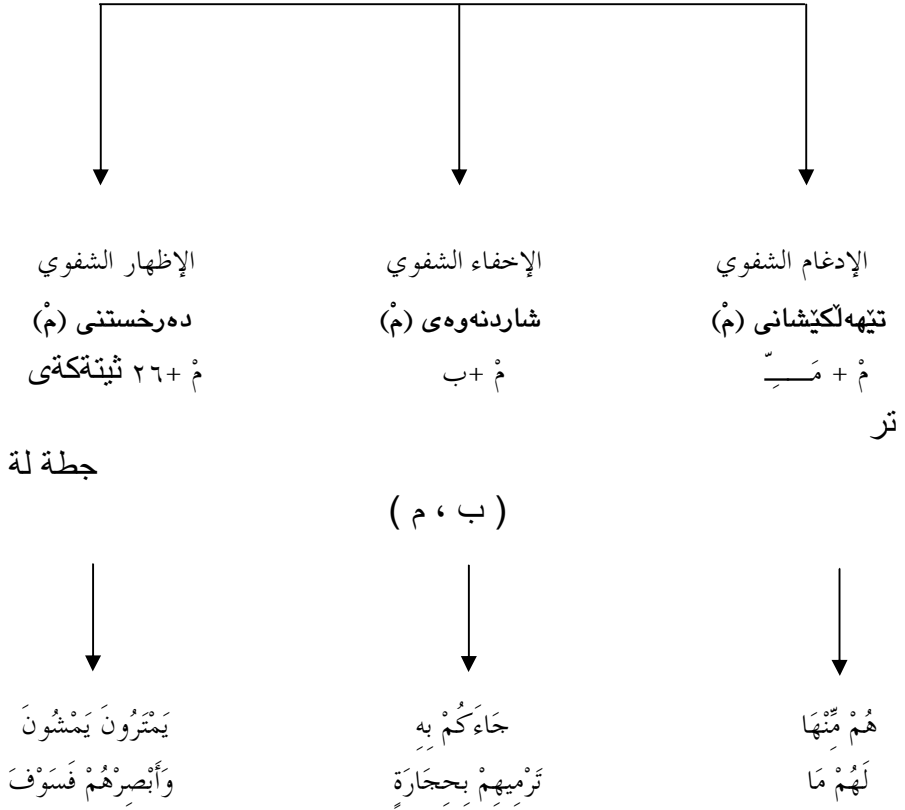
نموونه:

الْحَمْدُ	لَهُمْ فِيهَا
أَنْعَمْتَ	عَلَيْهِمْ وَلَا
وَأَمْتَرُوا	فَإِنَّهُمْ يَوْمَئِذٍ
أَمْ لَكُمْ	فَأَعْوَيْنَاكُمْ إِيَّا
	وَأَبْصَرَهُمْ فَسَوْفَ

تییینی:

به لام نه گهر له دواى (م) هوه (و، ف) هات نه وای میمه ساکینه که جوانتر
 ده رده برپریت.

ياساكانى ((م))

بابه تی سییه م جوړه کانی تیهه لکیشان (الإدغام)

جوړی یه که م:

تیهه لکیشانى دوو پیتی وهك يهك (إدغام المتماثلين):

ئە م جوړه (إدغام) ه کاتیک پروو دەدات ئە گەر هاتوو کۆتایی وشه یهك به پیتیکی زه نه دار (ساکن) هات و سه رتای وشه که ی له دوايه وه دیت هه مان پیت بیٹ به لام (متحرك) بیٹ واته (ساکن) نه بیٹ، له م کاته دا پیته (ساکن) ه که لاده به یین و پیته (متحرك) ه که (شدة) یه کی له سه ر داده نیین به م شیوه یه:

پیتیکی (ساکن) + هه مان پیتی (متحرك)

تَ + تِ ← تِ

نموونه:

فَمَارَبَحَتْ تِجَارَتُهُمْ	ده بیٹ به	فَمَارَبَحَتْ تِجَارَتُهُمْ
يُدْرِكُكُمْ	ده بیٹ به	يُدْرِكُكُمْ

يُوجِّهُهُ	ده بیئت به	يُوجِّهُهُ
يُكْرِهُهُنَّ	ده بیئت به	يُكْرِهُهُنَّ
أَضْرَبَ بَعْصَاكَ	ده بیئت به	أَضْرَبَ بَعْصَاكَ
فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ	ده بیئت به	فَلَا يُسْرِفُ فِي الْقَتْلِ
وَقَدْ دَخَلُوا	ده بیئت به	وَقَدْ دَخَلُوا
بَلَّا يَخَافُونَ	ده بیئت به	بَلَّا يَخَافُونَ
تَسْتَطِيعَ عَلَيْهِ	ده بیئت به	تَسْتَطِيعَ عَلَيْهِ

تییینی:

١. (إدغام المتماثلين) (٤) له (ياء) دا پوونادات وهك:

﴿...الَّذِي يُوعِدُونَ ، فِي يَوْمٍ﴾

٢. (إدغام المتماثلين) له (واو) دا به مه رجيك رووده دات، ده بیئت پیش واوه

ساکینه که (فتحة) ی له سه ر بیئت وهك:

إِتَّقُوا آمَنُوا	ده بیئت به	إِتَّقُوا آمَنُوا
آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ	ده بیئت به	آتَوْا وَقُلُوبُهُمْ
عَصَوْا وَكَانُوا	ده بیئت به	عَصَوْا وَكَانُوا

(٤) (إدغام المتماثلين) له بقر ئه وه له (واو و ياء) دا روونادات بو ئه وه ی متعددی (طبعی) بمییئته وه.

جوړی دووهم:

تیڤه لکیشانی دوو پیتی لیکه وه نزیك (إدغام المتقاربین):

ئهمه کاتیک رووده‌دات دووپیت بگن به‌یه‌ک شوینی دهرچوونیان لیکه‌وه نزیك بیټ، به‌مهرجیک یه‌که‌م پیتیان (ساکن) بیټ و دووهمیان (متحرک) بیټ، لیرهدا (ساکن) ه‌که‌م لاده‌به‌ین و (شدة) ( ) له‌سهر (متحرک) ه‌که‌م داده‌نیټین، به‌لام ده‌بیټ به‌م شیوه‌یه به‌دوای یه‌ک‌دا بیټ:

ل + رُ
ق + کُ

گهر پاش وپیش بخریټ پوونادات .

نمونه:

بَلْ رُبُّكُمْ	ده‌بیټ به	بِرُّبِّكُمْ
بَلْ رَفَعْنَاهُ	ده‌بیټ به	بَرَفَعْنَاهُ
وَقُلْ رَبِّ	ده‌بیټ به	وَقُرَّبِّ

نَخْلُكُمْ^(۱) ده بیټ به نَخْلُكُمْ

جوړی سیبیه م:

تیږه لکیشانی دوو پیتی هاو پره گز له شوینی ده رچوونیا ندا (ادغام المتحانسين): بریتی یه له تیږه لکیشانی دوو پیت که شوینی ده رچوونیا ن یه ک شوینه، به لام له روخساردا جیاوازن، به مه رجیک یه که م پیتیان (ساکن) بیټ و دووهمیان (متحرك) بیټ، لیږدها (ساکن) ه که لاده به یین و (متحرك) ه که (شدة) ی له سر داده نیین، ئەمەش له سی کۆمه له ی سه ربه خوډا روو ده دات که ئەمانه ن:

(۱)

(ت ، د ، ط)

وَجَدْتُمْ ← وَجْتُمْ

عَاهَدْت ← عَاهَتْ

لَقَدْ تَابَ ← لَقَّتَابَ

أَنْقَلْت دَعَوَ اللَّهِ ← أَنْقَلَدَّعَوَاللهَ

وَقَالَتْ طَائِفَةٌ ← وَقَالَطَائِفَةٌ

كَفَرَتْ طَائِفَةٌ ← كَفَرَطَائِفَةٌ

أُجِيبَتْ دَعْوَتُكُمْ ← أُجِيبَدَّعْوَتُكُمْ

[بَسَطَتْ ← بَسَّتْ]

(۲)

(ث ، ظ ، ذ)

يَلَهْتَ ذَاكَ ← يَلَهَذَاكَ

إِذْظَلَمْتُمْ ← إِظْلَمْتُمْ

(۳)

(ب ، م)

يَأْبِيَّ ارْكَبْ مَعَنَا ← يَا بُنَيَّ ارْكَمَعْنَا

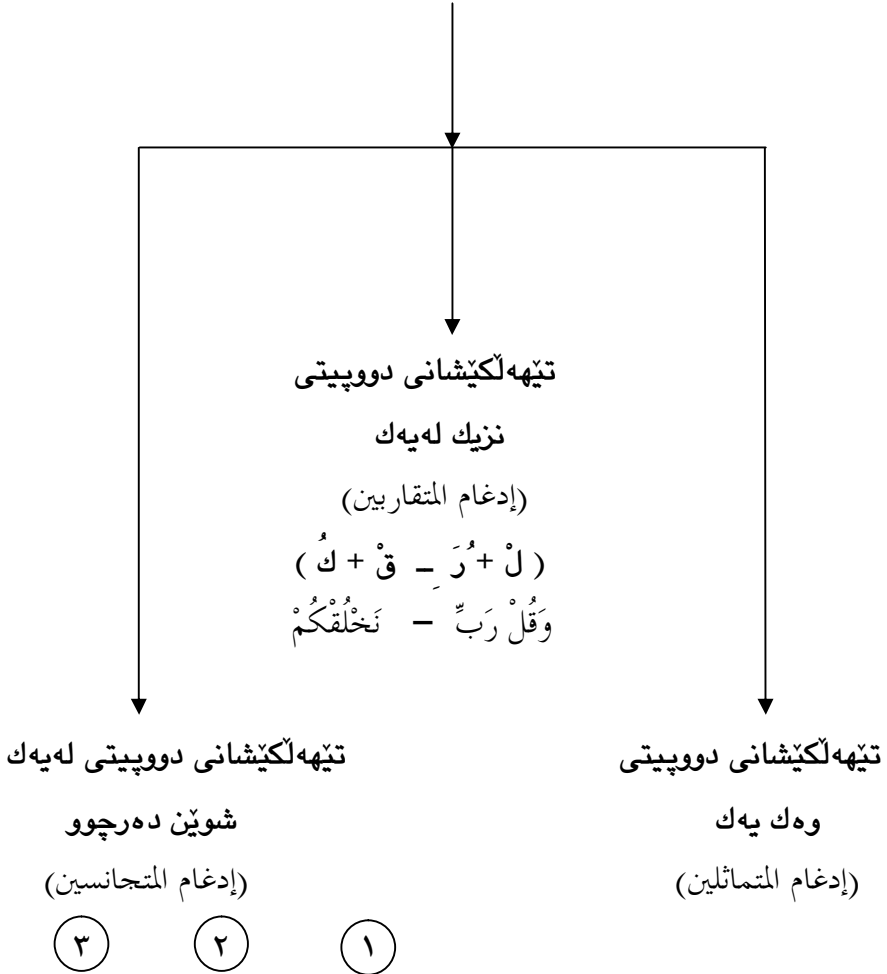
طغر تاش و تیش بخریټ
(ادغام) روونادات بے لکو
(إخفاء شفوي) روو ده دات.

(۱) تنهها له سورتنی (المرسلات) دا هاتووه له قورئانی ثیروزدا، نایټتی (۲۰).

أَحَطْتُ ← أَحْتُ

نُعم دوونموونقیة لئنیوان (تاء) و (طاء) دادقر دةبردریت^(۵).

جوره کانی تیئه لکیشان (الإدغام)

(۵) بروانة کنیبی (جامع شروح المقدمة الجزرية) لابن الجزري (ص: ۶۲).

(ك + ك) (ث،ظ،ذ) (ت،د،ط) (ب،م)
 اضْرِبْ بِعَصَاكَ يَلْهَثُ ذَالِكُ آمَنْتَ طَائِفَةٌ اِرْكَبْ مَعَنَا
 اِذْ ظَلَمْتُمْ عَاهَدْتَ

بابه‌تی چواره‌م

(الإظهار القمري والإدغام الشمسي)

١. الإظهار القمري: واته ئاشکراکردن وده‌رخستن (لام) له‌خویندنه‌وه‌دا کاتیك بچیته‌سه‌ر چه‌ند پیتیک وه‌ک پیتی (ق) که‌له‌وشه‌ی ((القمري)) دا هاتووه، به‌وه‌ش ده‌زانین (لام) ه‌که‌ده‌خوینریته‌وه‌ئه‌گه‌ر پیته‌که‌ی دوا‌ی (شدّة) (ي) له‌سه‌ر نه‌بوو وه‌ک وشه‌کانی:
 (الْقَمَرُ، الْجُمُعَةُ، الْبَابُ، الْإِنْسَانُ، الْعَابِدُونَ، الْيَوْمَ، الْهُونُ، الْفَوْزُ الْكَبِيرُ، الْمُرْسَلِينَ) .

که‌پیته‌کانی (١٤) پیته‌و‌کۆبوونه‌ته‌وه‌له‌برگه‌ی:

[اِبْعِ حَجَّكَ وَخَفِ عَقِيمَهُ]

٢. الإدغام الشمسي: تی‌هه‌لکی‌شان (لام) له‌گه‌ل پیته‌که‌ی که‌له‌دوا‌یه‌وه‌دی‌ت کاتیك بگات به‌چه‌ند پیتیک وه‌ک پیتی (ش) که‌له‌وشه‌ی ((الشَّمْسُ)) دا هاتووه، به‌وه‌ش ده‌زانین (لام) ه‌که‌ناخوینریته‌وه‌به‌ل‌کو تی‌هه‌لکی‌ش ده‌کریت به‌پیته‌که‌ی دوا‌ی خویدا ئه‌گه‌ر پیته‌که‌ی دوا‌ی خو‌ی (شه‌ده) ی له‌سه‌ر بوو وه‌ک:

التَّكَاثُرُ، وَالسَّمَاءِ، وَالشَّمْسِ، وَالصَّافَاتِ، وَاللَّيْلِ، وَالنَّهَارِ، وَالنَّجْمِ، الرَّحْمَنِ، الدَّارِ، لِلرَّسُولِ، لِلذِّكْرِ).

پیته کانی (۱۴) پیته جگه له (۱۴) پیته که ی (الإظهار القمري) ..

بابه تی پینجه م

پیته کانی قه لقه له

(حروف القلقة)

نقو ئیتانه تی به زه قی دهرده بردرین

پیته کانی قه لقه له پینجن (۵) کۆبوونه ته وه له ههر دوو وشه ی (قَطْبُ حَدِّ)، وه پیته کانی (قلقة) به زه قی دهرده بریت به مه رجیک (ساکن) بن واته (فتحة وضمة و كسرة) یان پیوه نه بیت^(۱) به م شیوه یه:

ق ← دَافِقٌ ، خَلَقٌ ، يَقْتُلُونَ ، يَقْبَلُ .

ط ← مُحِيطٌ ، لُوطٌ ، وَالْمَطْلُوبُ ، يَطْبَعُ ، مَطْوِيَّاتٌ .

ب ← عَجِيبٌ ، يَعْقُوبٌ ، عَصِيبٌ ، الْبَابُ ، إِلَّا ابْتِغَاءً ، فَسْتَبْصِرُ ، يَبْتَغُونَ .

ج ← الْبُرُوجُ ، فُرُوجٌ ، الْخُرُوجُ ، بَهِيْجٌ ، مَرِيْجٌ ، مَجْدُوْدٌ ، يَجْمَعُ ، السَّجْنُ ، الرَّجْعُ ، حَرَجٌ .

(۱) زانا یانی (ته جوید) واده بینن: پیته کانی (قه لقه له) نه گهر له کۆتایی وشه دا بوو وه له سه ری پاوه ستاین پیی دهوتریت (قه لقه له) ی گهره (کبری) وه نه گهر له ناوه راستی وشه دا بوو پیی دهوتری (قه لقه له) ی بچوک (صغری)، وه گهره که زیاتر دهرده بردریت وه که له بچوکه که، به لام بۆیه هه ردووکیانم به یه که وه هینا له بهر ئاسانکاری.

ذ ← لَشَدِيدٌ، حَمِيدٌ، الْوَدُودُ، يَدْخُلُونَ، مِدْرَارًا، أَحَدٌ، الصَّمَدُ، مُدْخَلٌ .

بابه تی شه شه م

بیته به رزه کان

(حروف الإستعلاء)

ئهو پیتانه ن که له کاتی خویندنه وه دا زمان به رز ده کریته وه بو بن مه لاشوو و به به رزی و قه له وی دهرده بردرین که کوبوونه ته وه له وشه کانی (خُصَّ ، ضَعَطٌ ، قِظٌ) به مه رجیک (کسرة)^(۶) یان له ژیردا نه بیته واته (سکون) یا خود (فتحة و ضمة) یان له سه ر بیته .

نمونه :

خ ← خَالِدِينَ ، دَارُالْحُلْدِ ، حَتَمَ اللهُ ، وَقَدْخَابَ ، وَيَخْلُدُ ، خَائُوااللهَ ، أَخْلَدَهُ ، مَخْضُودٌ .

ص ← صَرَفَ اللهُ ، صَفًا صَفًّا ، سَيَّصَلَى ، أَصْلَوْهَا ، الصُّدُورُ ، صَالُوا ، أَصْحَابٌ .

ض ← يَعْضُضْنَ ، الْمَعْضُوبُ ، وَاللَّضَّالِّينَ ، ضَرَبَ ، ضَرِبَ غَيْرِ الْمَعْضُوبِ ،

(۶) نه گهر (کسرة) له ژیر بوو که متر به به رزی و قه له وی دهرده بردریت واته که متر زمانت به رز ده که یته وه بو بن مه لاشووت .

- غ ← غَالِبٌ ، يَغْلِبُ ، غَلِبَتْ .
 ط ← الطَّالِبُ وَالْمَطْلُوبُ ، صِرَاطٌ ، طَبَعَ ، فَطَّيْعَ ، طُوبَى لَهُمْ قَالَ يَقُولُ ،
 ق ← يَقْتُلُونَ ، قَتَلَ ، قُتِلَ ، قَيْضَنَا ، الْقُبُورُ .
 ظ ← تَلْظَى ، كَالظُّلَلِ ، لُظِمَ ، ظَلِمَ وَمَنْ يَظْلِمُ .

بابه‌تی شه‌شته‌م

میم و نونی شه‌ده‌ده دار

ئهو میمو نونه‌ی (شده‌تی له‌سه‌ریبیت له کاتی خویندنه‌وه‌دا دووچرکه دریژ ده‌کریته‌وه واته به‌ئهندازه‌ی ئه‌وه‌نده‌ی به‌مام ناوه‌ندی په‌نجه‌ت دابخه‌یت و بیکه‌یته‌وه وه‌ک:

مَ   ثُمَّ ، مِمَّ ، لَمَّا ، نَعَمَّا ، مِنْ مَّسَدٍ ، مِنْ مَّاءٍ مَّهِينٍ
 نَ   النَّاسِ ، النَّارِ ، الْجَنَّةِ ، جَنَّاتٍ ، أَنَّ اللَّهَ ، إِنَّ اللَّهَ .

بابه‌تی نویه‌م

شیوازه‌کانی خویندنه‌وی وشه‌ی پیروزی ﴿الله﴾ :

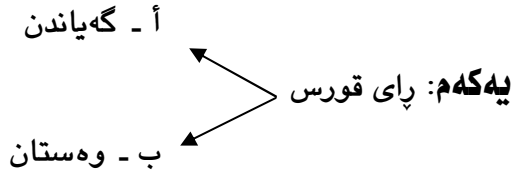
- أ- به‌قه‌له‌وی وقورسی ده‌خوینریته‌وه له‌م حاله‌تانه‌دا:
۱. ئه‌گهر له‌سه‌ره‌تاوه‌ بوو: اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ ، اللَّهُ الصَّمَدُ ، اللَّهُ وَلِيُّ الَّذِينَ آمَنُوا .
  ۲. فتحة + الله : إِنَّ اللَّهَ ، كَانَ اللَّهُ ، رَسُولَ اللَّهِ ، مَنْ اللَّهُ ، نَاقَةَ اللَّهِ .
  ۳. ضمة + الله: رَسُولُ اللَّهِ ، يَدُ اللَّهِ ، أَعْدَاءُ اللَّهِ .
  ۴. + الله : رَبُّنَا اللَّهُ ، وَإِذْ قَالُوا اللَّهُمَّ ، نَسُوا اللَّهَ ، إِلَى اللَّهِ ،
 وَاتَّقُوا اللَّهَ .

ب- به نهرمی وناسکی ده خوینریته وه له دوو حاله تدا:

۱. كسرة + الله: لله، بِسْمِ اللّٰهِ ، فِي سَبِيلِ اللّٰهِ ، اَحَدٌ اللّٰهُ ← اَحَدُنِ اللّٰهُ .
قَوْمًا اللّٰهُ ← قَوْمِنِ اللّٰهُ ، قَوْمِنِ اللّٰهُ .
۲. ي + الله: يَهْدِي اللّٰهُ ، يَأْتِي اللّٰهُ ، لَا يُخْرِئِي اللّٰهُ .

بابه تی ده یه م

یاساکانی (پاء)

أ- پای قورس له حاله تی گه یانندن:

گه یانندی پیتی (پا) به دوای خوئی واته له سه ر (پا) پانا وه ستین، نه ویش له م شه ش حاله ته دا:

۱. نه گه ر (پا) (فتحة) ی له سه ر بوو:

ر ← رَبِّ، رَحِيمٍ، رَضِيَ، لِيُنذِرَكُمْ، فَتَرَى، عَشِيرَتَهُمْ، سَرَابًا، مِدْرَارًا.

۲. نه گه ر (پا) (ضممة) ی له سه ر بوو:

ر ← رُحَمَاءُ، رُبَمَا، رُزِقْنَا، غَيْرُ أُولِي، خَيْرٍ وَأَبْقَى، لَأَيُّعِيرُمَا .

۳. نه‌گەر (راء) ساکین بوو به لام پیئشی (فتحة) بوو:

فتحة + رُ ← مَرِيْمَ ، قَرِيَّةٍ ، يَرْفَعِ ، يَرْضَى ، يَرْهَبُونَ .

۴. نه‌گەر (راء) ساکین بوو به لام پیئشی (ضممة) بوو:

ضممة + رُ ← مُرْتَاب ، مُرْسَلِينَ ، قُرْبَانًا ، قُرْآن ، فُرْقَانًا .

۵. نه‌گەر (پا) ساکین بوو به لام له پیئشه‌وه‌ی (کسرة) یه‌کی نا نه‌صلی

یاخود نادیار یاخود ناراسته‌وخۆ هات:

(کسرة) یه‌کی نائنه‌صلی^(۱) + رُ ← إِنْ ارْتَبْتُمْ ، أَمْ ارْتَابُوا ، ارْجِعِي ، ارْجِعْ .

۶. نه‌گەر (پا) ه‌که ساکین بوو وه پیئشی (کسرة) یه‌کی نه‌صلی بوو به لام

له‌دوا یه‌وه پیئته‌کانی (استعلاء) (خُصَّ ، ضَعُطَ ، قِظَ) هات، به مه‌رجیک

(مکسور) نه‌بن

(کسرة) یه‌کی نه‌صلی + رُ + ئیته‌کانی (استعلاء) جطة له (کسرة)

وه‌ک:

(۱) (کسرة) ی نائنه‌صلی لئنه‌نجامی طئیشتنی دوو (سکون) بیغیک دروست ده‌بیئت که یه‌که‌میان ده‌کئین

به‌کسرة وه‌ک [إِنْ رَتَّبْتُمْ دَهْبِيَّةَ] یاخود له نئنه‌جمی بوونی (همزة الوصل)

له سترفتای وشغوة که سغیری سببیم ئیث ده‌کئین به همزة‌کئوة وه‌ک: [ارْجِعْ دَهْبِيَّةَ ارْجِعْ] .

إِرْصَادًا ، مِرْصَادًا ، قِرْطَاسًا ، فِرْقَةً .

ب - رای قورس له حاله تی وهستان:

وهستان له سه ر (رِ) واته کۆتاپیت له زمانمان دیته ده ر پیتی (رِ) بیت
که ده بیت به (ساکن).

ئه میش له (ه) پینج حاله تدا:

۱. ئه گه ر (رِ) پيشی (فتحة) بوو:

فتحة + رُ ← الْبَشْرُ، الْكُبْرُ، سَقَرٌ، أُخْرٌ، الْبَصْرُ، الْقَمَرُ، مُزْدَجَرٌ.

۲. ئه گه ر (رِ) پيشی (ضمه) بوو:

ضمه + رُ ← دُبْرٌ، دُسْرٌ، نُذْرٌ، نُكْرٌ، الزُّبْرُ.

۳. ئه گه ر (رِ) پيشی (واو) يکی (ساکن) بوو:

وُ + رُ ← شَكُورٌ، فَخُورٌ، الْقُبُورُ، الصُّدُورُ، مَسْطُورٌ، مَنَشُورٌ.

۴. ئه گه ر (رِ) پيشی ئه ليف (ا) بوو:

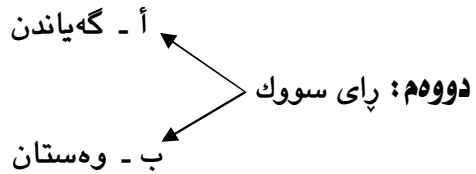
ا + رُ ← الْأَبْصَارُ، غَفَارٌ، نَهَارٌ، الْقَهَّارُ، النَّارُ، الْأَشْرَارُ،

قَرَارٌ، كَفَّارٌ.

۵. نه گهر (پا) پیئشی (ساکن) بیئ پیئشی (ساکن) هکه ش جگه له (کسرة)

بیئ واته (فتحة و ضمة) بیئ:

جطة لة (کسرة) + ساکین + ز ← القدر، الفجر، خسر، الصبر،
الکفر.

أ = پای سووک له حاله تی گه یاندن: گه یاندنی (پا) به دواى خوئ واته له سه ر
(پا) رانا وهستین، نه میئ له دوو حاله تدا:

۱. نه گهر (پا) (کسرة) ی له ژیربوو:

ر ← یرید، رجال، رزق، شرّ الوسّاس، ربیون، للرجال، و فی الرقاب .

۲. نه گهر (پا) ساکین بوو به لام پیئشی (کسرة) یه کی نه صلی دیار بوو

دوایشی جگه له پیته کانی (استعلا) بوو (خص، ضغط، قظ):

کەسەرەتێکی ئەصڵی + ز + جطة لة (خص ، ضغط ، قط)

عَوْن	فِر
دَوَس	فِر
يَـةَ	مِر
ت	أُمِر
ه	اسْتَأْجِر
د	الْوِر
ذِمَّةٌ	شِر

ب = رای سووک له حاله تی وهستان: وهستان له سەر (پ) واته کۆتاپیت له زمانمان دیته دهر پیتی (پ) بیت که ده بیّت به (ساکین) . ئەمیش له (۳) حاله تا :

۱. ئەگەر پێش پیتی (پ) (کسرة) هات:

کسرة + ز ← المَدَّتْ ، فَكَبِّرْ ، الْكَوَافِرْ ، الْمَقَابِرْ ، مُنْذِرْ ، مُنْتَشِرْ ، عَسِرْ ، فانتَصِرْ ، قُدِرْ ، ناصِرْ .

۲. ئەگەر پێش (پ) (ياء) یکی ساکین هات:

ی + ز ← خَبِيرٌ ، قَدِيرٌ ، ظَهِيرٌ ، طَبِيرٌ ، خَيْرٌ ، السَّيْرٌ ، كَبِيرٌ ، حَرِيرٌ ، بَصِيرٌ .

۳. ئەگەر لە پێش (پا) جگە لە (استعلاء) ی ساکین هات وە پێش ساکینە که
(کسرة) بوو:

کسرة + جطة لة (استعلاء) ی ساکین + ر
ذِي الذِّكْرِ ، مِنَ السَّحْرِ ، لِذِي حِجْرٍ ، الشُّعْرُ .

سێیهەم: دروستیتێ قورسو سووک:

۱. ئەگەر (راء) ساکین بوو بەلام پێشی که سرە ی ئەصلی بوو وە دوا ی پیتی
(استعلاء) ی (که سرە لە ژێر) بوو: وەك (كَلٌّ فِرْقٍ)، جا ئەو ی بە قورسە
دەزانیت سهیری هاتن و بە هینیی پیتی (استعلاء) ی کردوو لە دوا یه وە،
بەلام ئەو ی بە سووکی دەزانیت سهیری ئەو ی کردوو که
پیتە (استعلاء) که کسره ی لە ژیره که سرە که ش قوورسیه که ی سووک کردوو.

۲. ئەگەر لە سەر (راء) وە ستایت وە لە پێشی پیتکی استعلا ی ساکین بوو
وە پێش پیتە استعلا که (مکسور) بوو واتە که سرە ی هەبوو وەك: (الْقَطْرُ ،

مِصْرٌ) نه وه بۆچوونی ههلبژیردراو له رای (القَطْرُ) سووکه و له رای (مِصْرٌ) قورسه (۷).

رَاء

سـووک

قورس

گه یاندن

۱. رِ : رِجَال ، شَرِّ ، مِنْ رِزْقٍ
۲. کتسه ریهکی ئهصلی دیار + رُ
- + جطة لة ئیتهکانی

فِرْدَوْسُ

گه یاندن

۱. رَ : رَبَّنَا ، سِرَاجًا ، مِدْرَارًا .
  ۲. رُ : رُحَمَاءُ ، عُرْبًا ، سُرُرٌ
  ۳. فتحة + رُ فَاَرْحَمْنَا ، مَرِيْمَ
- استعلاء
۴. ضمة + رُ : فُرْقَان ، قُرْآن
  ۵. کتسه ریهکی ئهصلی + رُ

(۷) بروانه (فن التجويد) إعداد عزت عبید الدعاس (ص: ۷۹).

(خص ، ضغط ، قط) کەسرة نەبیت

مِرْصَاد ، قِرْطَاصٌ ، اِرْصَاد

۶. کەسرة قیة کی نائەصلی

(نادیار) (ناراستەوخو) + رُ :

أُمِ ارْتَابُوا، ارْجِعِي، مَرِيَّةٌ، مِرْفَقًا، الْوَرْدُ

وهستان

۱. فتحە + رُ : أَخْرَجَ بَشْرٌ

۲. ضمة + رُ : دُبْرٌ، دُسْرٌ

۳. ۱ + رُ : نَهَارٌ، الْقَهَارٌ

استعلاء

۴. وُ + رُ : فَخُورٌ، الشُّكُورُ

۵. جطة لة کەسرة + سکون + رُ :

وَالْعَصْرُ ، الْقَدْرُ ، حُسْرٌ

وهستان

۱. کسرة + رُ : مُنْذِرٌ، نَاصِرٌ

۲. یَ + رُ : خَيْرٌ، وَالطَّيْرُ، حَرِيرٌ

۳. کەسرة + جطة لة ئیته کانی

بەلام ساکن بیته + رُ :

ذِي الذِّكْرِ، لَدِي حِجْرٌ

بابه‌تی یازدهیم

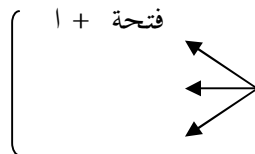
دریژکردنه‌وه

(مەدد)

پیناسە (مەدد): واتە دریژکردنه‌وی پیته‌کانی (مەدد) به‌ئەندازە‌ی خو‌ی،

یاخود زیاتر له‌به‌ر چه‌ند هوکاریک.

* نیشانه‌ی (مەدد) ئەمە‌یه (~).

* پیته کانی (مهدد) ئەمانه ن: ضمه + وُ ۳ پیتن واته (ا، و، ی) کسرة + ی

* مهرجه کانی پیته کانی (مهدد) ئەوه یه:

۱. ده بیټ (ساکن) بن.
۲. ده بیټ له پیش (ا) (فتحة) بیټ، له پیش (و) (ضمة) بیټ، له پیش (ی) (کسرة) بیټ .

* جوړه کانی مهدد

دوو جوړ مه دد مان هه یه:

۱. مه ددی ئاسایی (طبعی).
۲. مه ددی نا ئاسایی (غیر طبعی).

۱. مه ددی طبعی:

دوو (۲) چرکه ^(۱) دريژ ده کړيټه وه، واته وه ک خوږ ده خوینريټه وه به بی زیادو که م ئە گەر له دواي پیته کانی (مهدد) هوه (همزة) و (سکون) یا خوود (شدّة) نه هات، به م شیوه یه:

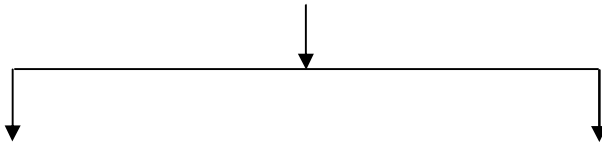
---

(۱) دوو ضرکه ماوۀ که ی ئەوۀ نده یه به خیر اییه کی مام ناوۀ نده ئه ئه ئه دابخه یه و بیکه یه توۀ .

(قَالَ ، رَبَّنَا ، كَانَا ، بَلَعَا)	همزة	جطة لثة	{ فتحة + ا ضمة + وُ كسرة + يِ }
(يَقُولُونَ ، كَفَرُوا ، لَمَرْدُودُونَ)	سكون		
(قِيلَ ، فِي سَبِيلِ ، الَّذِي)	شدة		

۲. مه‌ددی نانا‌سایی (غیرطبیعی)

(سكون) + $\begin{bmatrix} ا \\ وُ \\ يِ \end{bmatrix}$ ياخود (شدة)	(همزة) + $\begin{bmatrix} ا \\ وُ \\ يِ \end{bmatrix}$
---	--

أ.   نه‌وپيته مه‌ددا‌نه‌ی که ده‌گن به (همزة):

+ همزة	{ فتحة + ا ضمة + وُ كسرة + يِ }	

❁ نه‌وپيته مه‌ددا‌نه‌ی ده‌گن به (همزة) (ء) سیّ جور مه‌ددا‌ن لی دروست

ده‌بیّت که نه‌مانه‌ن:

١. المد الواجب المتصل.

٢. المد الجائز المنفصل.

٣. مدُّ البَدَل.

١. المد الواجب المتصل:

دریژ کردنه وهی (پیویست)ی به یه ک گه یشتوو له یه ک ووشه دا، واته پیته مه دده که بگات به (همزه) که به لام هه ردووکیان له یه ک ووشه دابن، ئەم جوړه (مه دده) ه (ه بؤه) چرکه دریژ ده کریته وه، واته دوو ئە وهنده یاخود دوو ئە وهنده و نیوی مه ددی (طبیعی) دریژ ده کریته وه:

نموونه:

فتحة + ا + همزة (سَاءَ، قَائِمٌ، جَاءَ، الخَائِنِينَ، الفَائِزُونَ، التَّائِبُونَ)

ظمة + و + همزة (السُّوءُ، تَبَوَّأَ)

كسرة + ي + همزة (سَيِّئَةٌ، وَجِئَاءَ، أَلْسِيَاءُ)

٢- المد الجائز المنفصل:

دریژ کردنه وهی دروستی^(١) لیكجوودا، ئەمهش كاتیک دروست ده بیئت پیته (مه دده) که بگات به (همزه) به لام له دوو ووشه دابیئت به پیچه وانه ی مه ددی (الواجب المتصل) که له یه ک ووشه دا بوو.

(١) واته دروسته تئنها دوو (٢) ضرکه دریژ بکریته وه.

بوئه پئی دهوتریت (لیک جوودا) له بهر ئه وهی پیته (مه دد) ه که ده که ویته کوئایی وشه یه که و (همزه) که ش ده که ویته سه ره تای وشه که ی له دوایه وه دیت.

❁ ئه م جوړه (مه دد) ه به م شیوه یه دريژ ده کریته وه:

١. ئه گه ر خویندنه وه که ت بو قورئان خیرابوو (٢) چرکه دريژ ده کریته وه.
٢. ئه گه ر خویندنه وه که ت بو قورئان مام ناوهندبوو (٤) چرکه دريژ ده کریته وه.
٣. ئه گه ر خویندنه وه که ت بو قورئان هیواش بوو (٥) چرکه دريژ ده کریته وه.

نمونه:

فتحة + ا + همزة (مَأْصَابٌ، وَمَأْمَنٌ، هَآ أَنتُمْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ، يَا أَيُّهَا

ضمة + و + همزة (كُفُّوا أَيْدِيَكُمْ، سَبِّحُوا لَهُمْ، تَوْبُوا إِلَى اللَّهِ)

كسرة + ي + همزة (فِي أَنْفُسِكُمْ ، ارْجِعِي إِلَيَّ ، إِيَّتِىَ ءَأْمَنْتُ الَّذِىَ أَنْتُمْ).

٣. مدُّ البَدَل:

بوئه پئی دهوتریت (بدل) له بهر گورینی (همزه) ی دووهم بو پیتیکی مه دد که له ره گه زی (حرکه) جولای پیشی، بو نمونه (أَآدَمُ بُوُوهُ بَهْ ءَأَدَمُ، إِإِمَانُ بُوُوهُ بَهْ إِإِمَانٌ، أَأُتُوا بُوُوهُ بَهْ أُؤُتُوا) ئه م (مه دد) ه ته نها (٢) چرکه دريژ ده کریته وه واته به شیوه یه کی ئاسایی به بی زیادو که م.

نمونه:

❁ ئەو پیتە مەد دانە ی دە گەن بە (سکون) سی جۆرمە ددیان لی دروست

دە بیټ کە ئەمانەن:

١. مد عارض السكون.

٢. مد لين.

٣. مد لازم.

١. مد العارض السكون: باشترین پیناسە بو ی ئەو یه:

پاوهستان لە سەر دوا ی مەد دی (طبیعی) کە دوا یه کە ی دە بیټ بە (ساکن)، جا لە کۆتایی ئایه ته وه بیټ یا خود له ناوه پاسته وه، بۆ یه پیی ده وتریټ (عارض السكون) له بهر ئەو ی پیتە مەد دە کان پووبه پرووی (سکون) دە بنه وه و (سکون) هکە له ئەنجامی وهستان دروست بووه نه ک له ئە صلا د (سکون) بووبیټ ئەم جۆره (مەد دە) (٢) یا خود (٤) یا خود (٦) چرکه درێژ دە کریته وه... **نموونه:**

(خَبِيرٌ ، بَصِيرٌ ، عَلِيمٌ ، رَبُّ الْعَالَمِينَ ، غَفُورٌ رَحِيمٌ ، نَسْتَعِينُ ، تَعْلَمُونَ ، الْخَاسِرُونَ ، الْكَافِرُونَ ، هَذَا الْقُرْآنُ ، الْعِقَابُ ، النَّارُ ، الْقَرَارُ .....

٢. مد اللين:

وشه ی (لین) واته (نەرم)، واته بە نە رمی و هیواشی (٦,٤,٢) چرکه درێژ دە کریته وه، ئەمیش کاتیک پو ده دات پاوه ستین لە سەر دوا ی هە ردوو پیتی مەد دی (وُ ، يَ) هوه بە مەر جیک له پیش ئەم دوو پیتە مەد دە وه (فتحة)

دهوتری (لازمی کلمی مثل) له بهر ئه وهی (سکون) هکه ی په یوه سته به ئه صلی وشه که وه و له ئه صلدا به شیکه له وشه که و هه میشه (٦) چرکه دریز ده کریته وه و له وشه دا پرووده دات و، گرتنی تیدایه واته له دوایه وه (شده) هاتوو.

نموونه:

(الْحَاقَّةُ ، تَأْمُرُوْنَ ، بِضَارِّينَ ، الطَّامَّةِ ، اُحْجُوْنَ ، دَابَّةٌ ، اَمَّيْنٌ ، الدَّوَابِّ ، لَرَادُكَ ، وَالضَّالِّينَ) .

٢. لازمی (کلمی مُخَفَّف) (خفیف) سووک (٦) چرکه:

ئهم جوړه مه دده ته نها له یه ک وشه دا هاتوو له قورئانی پیروز له سوره تی (یونس) دا، ئه و وشه یه دوو جار هاتوو له م سوره ته دا، (٦) چرکه دریز ده کریته وه، له بهر ئه وهی له دوایه وه (سکون) هاتوو به بی (شده) بویه پی دهوتریت سووک.

نموونه:	ءَاكْفَنَ	ئایه تی (٥١)
	ءَاكْفَنَ	ئایه تی (٩١)

سورة تى يونس

ب- مه ددی لازمی (حرفی): ئه و جوړه مه دده یه که پرووده دات له پیته کانی سه ره تای سوره ته کانی قورئانی پیروزدا به مه رجیک:

١. کاتیک ناوی پیته که ده بهیت پیکه اتبیت له (سی) پیت و ناوه راسته که ی پیتی مه دد بیت وه:

که کۆبونه‌ته‌وه له‌پسته‌ی (تَقْصَعُ عَسَلُكُمْ) واته پیته‌کانی
(ن، ق، ص، ع، س، ل، ک، م)

ص	صَاذْ
م	مِیْمٌ
س	سِیْنٌ
ن	نُوْنٌ
ق	قَافٌ
ع	عَیْنٌ
ل	لَّامٌ
ک	كَافٌ

٢. ده‌بیٲ ناوی پیته‌که به (همزة) کۆتایی نه‌هاتبیٲ، ئە‌گه‌ر به (همزة) کۆتایی هاتبوو ئە‌وا (همزة) که ناخویندریٲه‌وه و مه‌ده‌که‌ش ته‌نها (٢) چرکه‌دریٲ ده‌کریٲه‌وه وهک :

ح	حاء
ي	ياء
ط	طاء
هـ	هاء
ر	راء

(٥) پیتن کۆبونه‌ته‌وه له‌رسته‌ی (حَيُّ طَهْرٌ)
ئە‌م جۆره مه‌ده‌ پێی ده‌وتریٲ (المد الحرفي الطبيعي)
واته مه‌دی پیتی ئاسایی (٨).

که‌وابوو له‌کاتی خویندنه‌وه‌دا ده‌لیٲیت:

ح	حا
ي	یا
ط	طا

← (ته‌نها (دوو) چرکه‌دریٲ ده‌کریٲه‌وه)

(٨) بروانة (التسهيل في تجويد التزيه) للشيخ احمد خورشيد (ص: ٣٢).

هـ

ر

❁ مه‌ددی لازمی (حرفی) ده‌بیّت به دوو به‌شه‌وه:

۱. مه‌ددی لازمی قورس (مثقل) (۶) چرکه: ئەم جوّره مه‌دده (۶) چرکه دریژ ده‌کریتته‌وه، وه بۆیه پیی ده‌وتریّت (قورس) له‌به‌ر ئەوه‌ی (إدغام) تیایدا پووده‌دات واته گرتنی تیدایه.

نموونه:

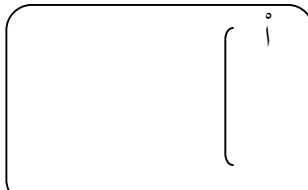
(الم) ← أَلِفٌ لَّامٌ مِيمٌ   ده‌بیّت به ← أَلِفٌ لَّامِيمٌ ( )
 (طسم) ← طَا سَيْنٌ مِيمٌ   ده‌بیّت به ← طَا سِيمِيمٌ ( )
 (المر) ← أَلِفٌ لَّامٌ مِيمٌ رَا   ده‌بیّت به ← أَلِفٌ لَّامِيمٌ رَا ( ).

۲. مه‌ددی لازمی سووک (مخفف) (۶) چرکه:

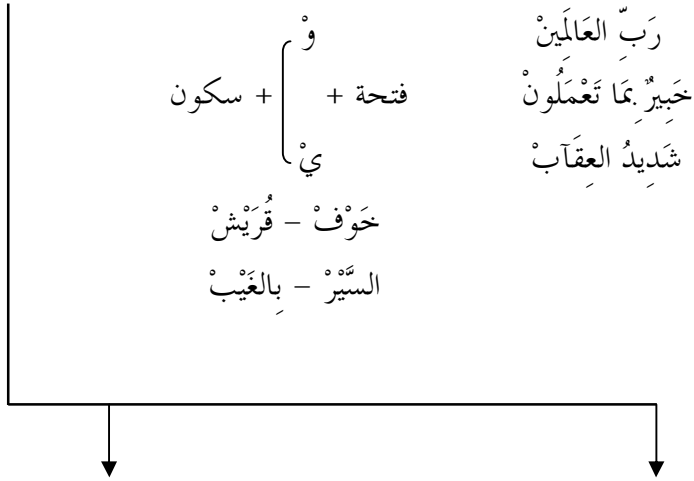
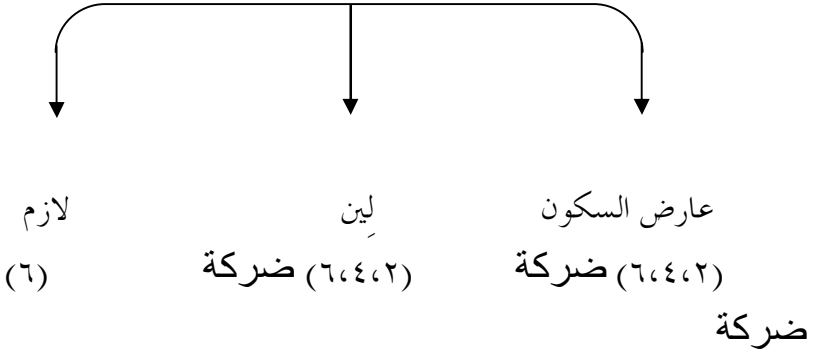
ئەم جوۆره مه دده (٦) چركه دريژ ده كرّيته وه، واته (٣) ئەوهندهی مه ددی (طبيعي)، ئەوهندهی (٣) (ألف) دريژ ده كرّيته وه، وه بۆيه پيی ده وتریّت (سووك) له بهر ئەوهی هيچ (إدغام) و گرتنی تيدانيه:

نموونه:

(الر ←	أَلْفٌ - لَّامٌ - رَاءٌ)
(طس ←	طَاءٌ - سَيْنٌ)
(ق ←	قَافٌ)
(ن ←	نُونٌ)
(ص ←	صَادٌ).

وُ + سكون
ي

حرفي قورس (الم) ← أَلِفٌ - لَامٌ -

كلمي قورس (الحاقَّة، الطامَّة، أَنحَا جُونِي) مِيمٌ

سووک (الآن) ← سووک (الر) ← ألف - لآم - رآ).

بابه تی دوانزه ههم

هه ندی مه ددی تر

۱- مه ددی (صِلَّة): واته (هـ) (هَاءِ) ی (الضَمیر) پاناو، که ده بیّت به دوو به شه وه:

أ. مَدُّ الصِّلَةِ الْكُبْرَى (گه وره). ب. مَدُّ الصِّلَةِ الصُّغْرَى (بچووک).

أ. مَدُّ الصِّلَةِ الْكُبْرَى (گه وره):

(۲، ۴، ۵ چرکه) در یژ ده کریته وه وه کو مه ددی (جائز المنفصل) نه میش کاتیک پووده دات نه گهر له پییش (هَاءِ) هکه وه (متحرك) بوو واته (فتحة يان ضمة يان كسرة) بوو، دواى (هَاءِ) هکه ش (همزة) بوو، به م شیوه یه:
(متحرك + ه + همزة)

نموونه:

(عِنْدَهُ إِلَّا، عِلْمِهِ إِلَّا، مَالَهُ أَخْلَدَهُ، لِأَمْرَاتِهِ أَكْرَمِي، أَوْلِيَاؤُهُ إِلَّا).

خوای لیبیت به م شیوهیه خویندوویه تیه وه، به نه ندازه ی **هه ددی** (طبیعی) (۲ چرکه) دریزده کریته وه، به م شیوازه (و یخلد - فیهی - مهانا) وه له بهر نه وه دریز دکریته وه بو زیاد سزادانی بی باوه پان.

هه روه ها ووته ی خوای گه وره ﴿يَرْضَهُ لَكُمْ﴾ الزمر: ۷، (هه) هکه ی دریز ناکریته وه به لکو به (ضمه) ده خوینریته وه له بهر نه وه ی له نه صلدا (يرضاه لکم) بووه واته پیش (هه) هکه (سکون) بووه ^(۱).

هه روه ها وته ی خوای ﴿لَيْن لَمْ تَنْتَه يَنْوُحْ﴾ (هه) هکه ی دریز ناکریته وه له بهر نه وه ی (هه) هکه (ضمیر) نییه به لکو له نه صلی وشه که یه .

دووهم: نه گه ر له دوای (هه) هکه وه (هه مزه ی و فصل) هات نه وه (هه) هکه دریز ناکریته وه (ضمه) به (ضمه) و (کسره) به (کسره) ده خوینریته وه وهك: (إِنَّهُ الْحَقُّ) ، (بِهِ الْأَرْضُ) .

سییه م: نه گه ر وه ستاین له سه ر (هه) هکه نه وه دریزی ناکه ی نه وه به لکو به (سکون) ده یخوینینه وه وهك:

يَعْظُمُ بِهِ	←	يَعْظُمُ بِهِ
مِنْ رَبِّهِ	←	مِنْ رَبِّهِ
وَأَخِيهِ	←	وَأَخِيهِ
وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ	←	وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ

۲- مه‌ددی (فَرَقَ) (۶) چرکه: ئەم جوړه مه‌دده شه‌ش چرکه دريژ ده‌کريته‌وه له‌به‌ر ئە‌وه‌ی (همزة) ی (إستفهامية) جيا بکريته‌وه له (همزة الوصل) که‌ته‌نها له‌دوو وشه‌دا له‌قورئاندا هاتووه :

نموونه:

﴿أَلذَّكَرَيْنِ﴾ (الأنعام: ۱۴۳)، له‌ئه‌سلدا (أَلذَّكَرَيْنِ) بووه.

﴿أَللَّهُ﴾ (يونس: ۵۹)، له‌ئه‌سلدا (أَللَّهُ) بووه.

۳- مه‌ددی (عَوَضَ): ته‌نها (۲) چرکه دريژ ده‌کريته‌وه به‌بى زيادو که‌م ئە‌گەر هاتوو له‌سه‌ر ته‌نوينی (فتحة) راوه‌ستاین ، وه‌بوئه‌ پيى ده‌وتریت (عَوَضَ) له‌به‌ر ئە‌وه‌ی له‌جياتی ته‌نوينی (فتحة) ه‌که بخوينينه‌وه ئە‌م مه‌دده‌ی ده‌ده‌ينى.

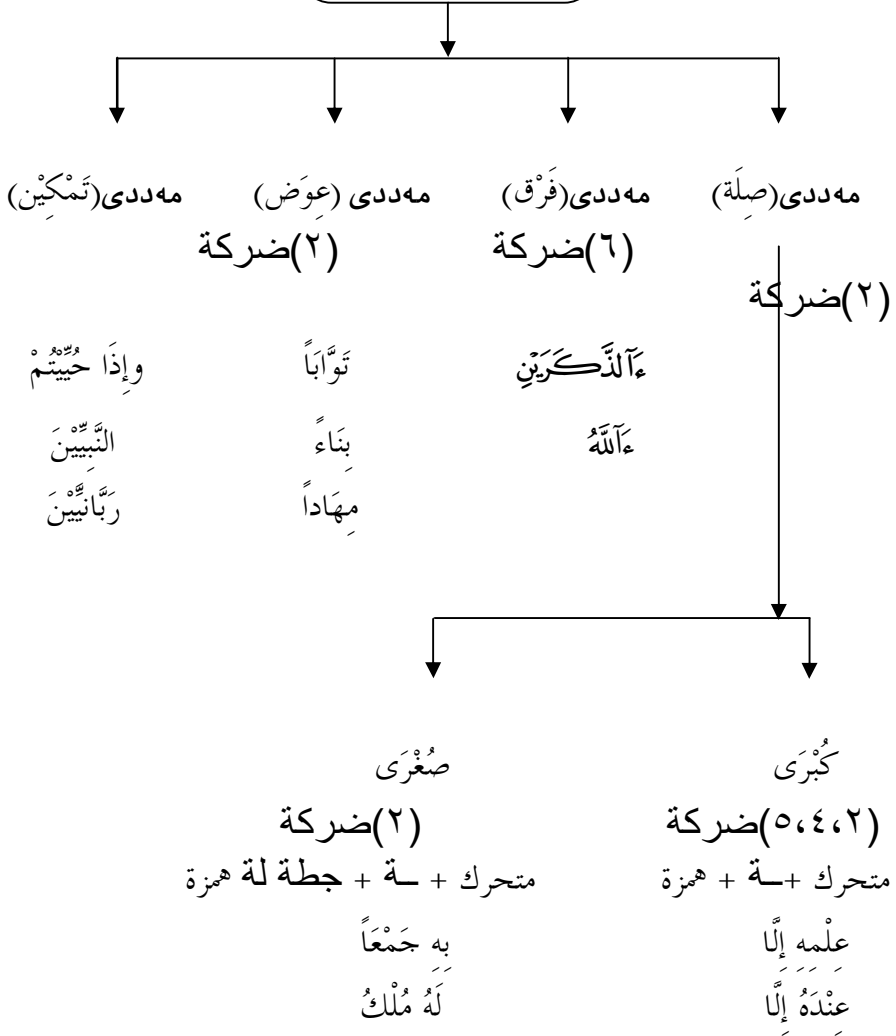
نموونه:

(تَوَابًا ، بِنَاءً ، مِهَادًا ، مَاءً ، عَذَابًا ، مِيقَاتًا ، نِسَاءً).

۴- مه‌ددی (تَمَكَّنَ): ته‌نها (۲) چرکه دريژ ده‌کريته‌وه به‌بى زيادو که‌م ئە‌گەر هاتوو له‌دواى (ياء) يکی (شدة) داره‌وه (ياء) يکی (ساکن) هات، له‌م کاته‌دا (ياء) ه‌که‌ی يه‌که‌م وا له (ياء) ه‌که‌ی دووه‌م ده‌کات (۲) چرکه دريژ بکريته‌وه بوئه‌ پيى ده‌وتریت مه‌ددی (تَمَكَّنَ).

نمونه: (وَإِذَا حُيِّتُمْ ، النَّبِيِّنَ ، رَبَّانِيِّنَ ، أَنْتَ وَلِيٌّ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ،
عَلِيِّنَ ، لِلْحَوَارِيِّينَ ، الْأُمِّيِّينَ) .

هه ندیک مه ددی تر

چەند تیبینییه کە و چەند هەڵەیه کە قورئان خوینان

۱. چەند لە قورئان خوینان مەددی (طبیعی) لە (واوالجماعة) دا یاخود (یاء) دا دەرناکەن وەک (کَفَرُوا ، آمَنُوا ، قَتَلُوا ، قَالُوا ، ضَرَبُوا ، فَيَقُولُوا ، ثُمَّ لَمْ يُتُوبُوا ، فِي ، يَدْخُلِ الْإِيمَانُ ، لِلإِيْلَافِ ، الَّذِي ، إِنِّي ، رَبَّانِي صَغِيرًا ، سِنِينَ ..).

۲. پیتی (لام) بە قەڵەوی دەخویننەوه لە ووشانەدا کە لە پێش (لام) هەکەوه پیتی (ص) و (ط) هاتوووە وەک:

(سَيَصْلَى ، يَصْلَى ، يَصْلَوْنَهَا ، اصْلَوْهَا ، سُلْطَان ، يُصْلِحُ ، يُسَلِّطُ). لە کاتی کەدا دەبیت بە سووکی بخوینریتەوه تەنھا لە ووشە ی پیرۆزی (الله) دا نەبیت بە قەڵەوی دەخوینریتەوه ئەویش بە مەرجیک (كسرة) لە پێشیدا نەهاتبیت ..

۳. ئەگەر هاتوو تەنۆینی (فتحة) یان (ضمة) یان (كسرة) گەشت بە (همزة الوصل) ( ) ئەوا تەنۆینە کە وەک خۆی دەخویننەوه واتە دەیکەین بە نۆنی ساکین لە پاشاندا (كسرة) یە کە دەخەینە ژێر نۆنە ساکینە کە و دەیدەینە دەم و شە کە ی دوا ی خۆی وەک:

قَوْمًا اللَّهُ	←	قَوْمَنَ اللَّهُ	←	قَوْمَنِ اللَّهِ
أَحَدُ اللَّهِ	←	أَحَدُنُ اللَّهِ	←	أَحَدِنِ اللَّهِ
هُوَ أَنْفَضُوا	←	لَهُونَ أَنْفَضُوا	←	لَهُونِ أَنْفَضُوا
كِرْمَادٍ أَشْتَدَّتْ	←	كِرْمَادِنُ أَشْتَدَّتْ	←	كِرْمَادِنِ أَشْتَدَّتْ

جَزَاءَ الْحَسَنَى ← جَزَاءَ الْحَسَنِ ← جَزَاءَ الْحَسَنِ

۴. ئەگەر هاتوو (همزة) ی (وصل) ( ) له سه ره تای ئایه ته وه هات، ئەوا ئەگەر (لام) ی له گه لدا بوو به (فتحة) ده یخوینینه وه، وهك:

اللَّهُ ← أَللَّهُ

الْيَوْمَ ← أَلْيَوْمَ

النَّارُ ← أَلنَّارُ

به لام ئەگەر (همزة) ی (وصل) هکه (لام) ی له گه لدا نه بوو ئەوا سه یری سییه م پیت ده که یین به (همزة) که وه، له م کاته دا ئەگەر سییه م پیته که (ضممة) ی له سه ر بوو ئەوا (ضممة) بو (همزة) هکه داده نیین^(۱). وهك:

أَنْظُرُ ← أَنْظُرُ أَشْكُرُ ← أَشْكُرُ

أَشْدُدُ ← أَشْدُدُ أَجْتُنْتُ ← أَجْتُنْتُ

أَسْأَلُكَ ← أَسْأَلُكَ أَضْطَرُّ ← أَضْطَرُّ

أَدْعُ ← أَدْعُ أَتْلُ ← أَتْلُ

به لام ئەگەر سییه م پیته که (ضممة) نه بوو واته (كسرة) یان (فتحة) بوو ئەوا (كسرة) بو (همزة) هکه داده نیین وهك:

أَصْبِرُ ← إِصْبِرْ أَنْهَوْا ← إِنْتَهُوا

(۱۰) وشەى (أَتْتُونِي) به (إيتونى) ده خوینریته وه، نه مه ش له بقتر نه وهى (نء) كه له نه صلدا (كسرة) ی هه تبوو به تلام (واو الجماعة) كه تى دواى خوى واى ليكر دووه (ضممة) وه بقریت، ههروه ها به هه مان شيوه وشهى (أَمْشُوا، أَقْضُوا).

٦. هندی له خوینه رانی قورئانی پیروژ (کسرة) ی ئەم وشانه و هاوشیوه کانی باش ده رناخن:

(كَاذِبِينَ ، بِالذِّينِ ، مَسْكِينِ ، الرَّحْمَانَ الرَّحِيمِ ، كَاتِبِينَ ، سَافِلِينَ ، بِمِثْلِ ، أَرْضَعِيهِ ، نَاصِرِينَ ، الْحَاكِمِينَ ، غَاسِقٍ ، مُتَّصِرِينَ ، خَاسِرِينَ ، وَيَسْرِلِي ، حَاسِدٍ ، الظَّالِمِينَ ، سَجِيلٍ ، يَوْمَ الدِّينِ).

٧. نابیت (ضمة) به (واو) بخوینینه وه، ئەویش به وه ده بیت چی له دواى (ضمة) که وه هاتوه یه کسه ر بیخوینینه وه، وه نابیت (کسرة) به (یاء) بخوینینه وه. نموونه:

(وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ ، اذْعُ إِلَى سَبِيلِ ، أَعْلَمُ بِمَنْ ، ائْتِ مَا أَوْحَى ، نَحْنُ مَحْرُومُونَ ، وَابْتَغِ فِيمَا ، أَكْبَرُ لَوْ ، نَبَغَ فَارْتَدَّا).

٨. هندی له خوینه رانی پیروژ پیتی (ز) به (س) ده خوینینه وه، وهك:

(مِنْ رِزْقِهِ ، أَمْسَكَ رِزْقَهُ)

٩. ئەگەر له سه ر (تاء) ی خپرة) راوه ستاین ئەوا دوو خاله که ی ناخوینینه وه، واته به (هائ) یکی (ساکن) ده ریده برین نموونه:

رَاضِيَةٌ	←	رَاضِيَةٌ
مَرْفُوعَةٌ	←	مَرْفُوعَةٌ
لَاغِيَةٌ	←	لَاغِيَةٌ
مَوَدَّةٌ	←	مَوَدَّةٌ

١٠. ئەگەر لە سەر (نون) یا خوود (میم) ی (شەدە) دار پراوە ستاین ئەوا (شەدە) کە ی دەردە بپین و مینگە یان دە دەینێ ئەگەر چی (حرکە) کە ی دەردنابپین، بەلام ئەگەر جگە لە (نون) و (میم) بوو ئەوا تەنها (شەدە) کە دەردە بپین بەبێ مینگە نمونە:

فَامَتْحُوهُنَّ	←	فَامَتْحُوهُنَّ
أَجُورَهُنَّ	←	أَجُورَهُنَّ
لَهُنَّ	←	لَهُنَّ
فِي الْيَمِّ	←	فِي الْيَمِّ
وَهُوَ الْحَقُّ	←	وَهُوَ الْحَقُّ
وَتَبَّ	←	وَتَبَّ

١١. ئەگەر هاتوو (الفء واو) (هەمزە) ی لە سەر بوو ئەوا ناخوینریتە وە (هە) (أَنْشَأْنَاهُنَّ ، لَا يُؤَاخِذُكُمْ ، الْعُلَمَاءُ).

١٢. ئەگەر هاتوو (واو) (ساکن) بوو وە پینشی (فتحة) بوو ئەوا ئەو (واو) هە درێژ ناکریتە وە بە لکو بە (ساکن) دە خوینریتە وە (هە): (لِيرُوا ، اتَّقُوا ، وَأَخْشَوْا ، تَوَلَّوْا ، فَاسْعَوْا).

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله وصحبه أجمعین

سه رچاوه کان

١. القرآن الکریم.
٢. التسهیل فی تجوید التزیل/ جمع واعداد خادم القرآن الشیخ احمد خورشید رؤوف، الطبعة الرابعة.
٣. الفرید فی فن التجوید (هونتری جوان خویندنه وهی قورئان- وەرطیرانی عومتر خهتتابی).
٤. جامع شروح المقدمة الجزرية/ تألیف محمد بن محمد بن محمد بن علی بن یوسف ابن الجزري، شرح اصحاب الفضيلة العلامة خالد الازهري والعلامة زکریا الانصاري، الطبعة الاولى.
٥. فن التجوید/ اعداد: عزت عبید الدعاس.
٦. من آداب الاسلام لاصلاح الفرد والمجتمع/ للشیخ محمد جمیل زینو.
٧. هداية المستفید فی أحكام التجوید/ الشیخ محمد محمود.

نه بلاؤکراوه کانی مائپه ری ئیمان وهن

WWW.IMAN1.COM

هه میشه نه گه ئیمان بن بونوی بوونه وهی ئیمان

IMANONEKUR@YAHOO.COM